

בעניין: ירחיב – מושב עובדים להתיישבות שיתופית בע"מ

(להלן – "האגודה")

ובעניין: ערעור על חוקיות הבחירות לרשויות האגודה מיום 1.1.19

החלטה

עיקרי העובדות

1. ביום 1.1.19 התקיימו בחירות לרשויות האגודה (ועד ההנהלה וועדת הביקורת), בפקוח ובניהול ועדת קלפי כנדרש.
2. על שבעת המקומות לוועד ההנהלה התמודדו לא פחות מ-15 מועמדים ועל שלושת המקומות בוועדת הביקורת התמודדו 2 מועמדים בלבד.
3. בסופו של יום, נבחרו לוועד ההנהלה שבעה מועמדים אשר זכו במרב הקולות (78, 75, 65, 63, 59, 58 ו-55 קולות בהתאמה). לוועדת הביקורת נבחרו שני המועמדים היחידים שהתמודדו, אך מאחר ועל פי תקנון האגודה על ועדת הביקורת למנות שלושה חברים – החליטה ועדת הקלפי כי תינתן אפשרות למועמד שלישי להגיש את מועמדותו, או אז יאושר הרכב הוועדה על ידי האסיפה הכללית.
4. יצוין, כי רוב המצביעים התייצבו לקלפי באופן אישי, אך 23 חברי אגודה הצביעו באמצעות נציגים אשר מונו על ידם, רובם באמצעות בני זוגם, אך 6 מהם באמצעות יפוי כח שנמסרו לקרובים אחרים.
5. כבר למחרת הבחירות, ביום 2.1.19, פנה אחד מחברי האגודה וערער על תוצאות הבחירות. בעקבות כך פתח המפקח האזורי במשרדי, עו"ד יונה בר-נתן (להלן – "החוקר") בחקירה מכח ס' 43 לפקודת האגודות השיתופיות (להלן "הפקודה"), בהתאם לתקנה 28 לתקנות האגודות השיתופיות (רשויות האגודה), תשל"ה – 1975 (להלן: "תקנות רשויות האגודה").
6. סופם של דברים, לאחר השלמת החקירה ולאור הפגמים המהותיים שנתגלו בהליך הבחירות, כמפורט להלן, המליץ החוקר לקבל את הערעור, לפסול את הבחירות ולהורות על קיום בחירות חדשות בהקדם.

טענות המערער

7. חמש הן טענותיו של המערער:

- א) רשימת הבוחרים לא פורסמה כנדרש טרם הבחירות.
- ב) דפי הנבחרים היו חתומים מראש, ולא נחתמו בעת הגיע הבוחר לקלפי.
- ג) אחת המשקיפות אולצה לצאת מן הקלפי על ידי יו"ר ועדת הקלפי, ובכך נפגם טוהר הבחירות.

ד) תיבת הקלפי הוצבה מאחורי הפרגוד, כך שלחברי ועדת הקלפי לא הייתה כל שליטה על אופן הכנסת הפתקים לקלפי.

ה) בין הבוחרים היו מי שהצביעו באמצעות ייפויי כח שלא כדין.

8. כבר בפתח הדברים יש לציין כי בעקבות תגובת יו"ר ועדת הקלפי לא מצא המפקח ממש בשלוש הטענות הראשונות. החוקר שוכנע כי בעניינים אלה התנהלו הבחירות כנדרש, ומכל מקום לא הונחה בפניו תשתית ראייתית מספקת המלמדת אחרת.

לא כן, בכל הנוגע לשתי הטענות האחרות, המתייחסות להצבעה באמצעות ייפויי כח ולמקום הצבת הקלפי. באלו, כפי שיפורט להלן, נפלו פגמים מהותיים על בסיסם המליץ המפקח, כאמור, לפסול את הבחירות.

הצבעה בבחירות באמצעות ייפוי כח

9. בשנת 2005 פורסם בילקוט הפרסומים (י"פ 5399 התשס"ה, עמ' 2766) תיקון לצו שהוצא לפי ס' 155(1) לפקודה בשנת 1968, אשר הסדיר את האפשרות להצביע באסיפה כללית בכלל, ובבחירות באמצעות קלפי בפרט, באמצעות ייפוי כח:

"2(א) אני פוטר כל אגודה מהוראות סעיף 16(2) לפקודה ומורה שההוראות האמורות יחולו על כל אגודה בשינוי הבא:

מותר יהיה לחבר באגודה למנות את בן-זוגו כמורשהו באסיפה כללית של האגודה.

(ב) לעניין הצבעתו של מורשה לפי סעיף 16 לפקודה או לפי צו זה רואים כהצבעה באסיפה כללית, כל מתכונת של הצבעה, ובכלל זה בקלפי."

10. הנה כי כן, מאז תיקון זה, אין כל מניעה למנות מיופה כח אף להצבעות הנערכות בקלפי, ובחירות בכלל זה, ובלבד שמדובר במינוי של בן-זוג בלבד.

יוער, כי מאז התיקון האמור הצבעה של בני זוג באמצעות ייפוי כח הינה מן הדברים הנעשים תדיר, ואף בתי המשפט, אשר נדרשו לא אחת ולא שתיים לעתירות בענייני בחירות באגודות שיתופיות, לא ראו בכך כל פגם.

11. לפיכך, לא מצאתי כל פגם בהצבעתם של החברים אשר הצביעו באמצעות ייפוי כח עבור בני זוגם. יחד עם זאת, לא ניתן לאשר את הצבעתם של 6 חברים אשר הצביעו מכח ייפוי כח שאינם של בני זוגם. בהערת אגב יוער, כי תמוה הדבר שעל אף פנייה למפקח ערב הבחירות כדי שזה ינחה את האגודה בכל הנוגע להצבעה באמצעות ייפוי כח, וחרף העבודה כי המפקח הבהיר כי הצבעה באמצעות ייפוי כח תתאפשר רק על ידי בני זוג, התיירה ועדת הקלפי ל-6 חברים להצביע שלא בהתאם להנחיות אלו.

12. המסקנה העולה מן האמור היא שעקב הפגם האמור, 6 מבין הקולות שנספרו במניין הקולות בבחירות לוועד ההנהלה של האגודה, היו פסולים.

השלכות הפגם על תוצאות הבחירות

13. כידוע, לא כל סטייה מהוראות התקנות פוגעת, מינה וביה, בכשרות ההחלטות שהתקבלו - כך מורה תקנה 39 לתקנות וכך אף קבעה הפסיקה. בהקשר זה, מקובלת ההלכה לפיה -

“עילת פסילה קמה בהתקיים שני תנאים מצטברים: האחד כי הבחירות נוהלו שלא על פי תחיקת הבחירות; והשני - כי הסטייה מן החוק עלולה להשפיע על תוצאות הבחירות...מידת הסטייה המספקת לפסילת הבחירות נקבעת על פי השפעת הפגם על תוצאות הבחירות במקרה הספציפי. בחירות ייפסלו רק בהתקיים חשש כי הסטייה מן החוק השפיעה על מספר קולות שבגינם הוכרעו הבחירות...” (רע"א 414/94, מרעי נ' ועדת הבחירות למועצה המקומית פרדס ואח', פ"ד מח(4) 423, (429-430)

וכן ראה: עמ"נ 52997-11-13 אלי כהן ואח' נ' משרד הפנים ואח' (לעניין הבחירות לעיריית בית שמש) והאסמכתאות המובאות שם.

14. אמור מעתה, לא די בעצם העובדה כי בין הקולות שנספרו היו גם קולות פסולים, אלא נדרש גם לבחון אם בקולות פסולים אלה היה כדי להכריע או לשנות את תוצאות הבחירות לוועד ההנהלה של האגודה.

מן הכלל אל הפרט

15. כמובא מעלה, מספר הקולות לו זכו שבעת המתמודדים אשר נבחרו לוועד ההנהלה נע בין 55 ל-78 ושאר המועמדים אשר לא נבחרו לוועד זכו בקולותיהם של 52-8 מהמצביעים.

16. לאור פערי הקולות האמורים, ומשהוכרעו הבחירות על חודם של קולות בודדים, גריעת 6 הקולות הפסולים עשויה הייתה להשפיע על תוצאות הבחירות, כך שחלק מהנבחרים עשויים היו למצוא עצמם מחוץ לוועד ומתמודדים אחרים, אשר לא נבחרו, עשויים היו לגבור עליהם.

17. במצב דברים זה, ולאור העקרונות אשר הובאו מעלה, די במסקנה זו כדי להביא לפסילת הבחירות לוועד ההנהלה, כפי שהמליץ החוקר.

18. עם זאת, מסתבר כי אין זה הפגם היחיד אשר נפל בבחירות אלו.

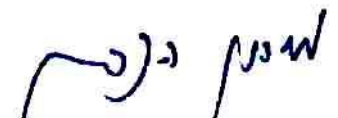

מיקום תיבת הקלפי

19. כאמור, מטעמים שלא הובררו, הוצבה תיבת הקלפי מאחורי הפרגוד, באופן שמנע מחברי ועדת הקלפי ומהמשקיפים לראות את הבוחר משלשל את פתק ההצבעה לתוך תיבת הקלפי.
20. פגם זה איננו פגם טכני אשר ניתן לעבור עליו לסדר היום. מטרת הפרגוד להבטיח את חשאיות הבחירות ולהסתיר מעיני חברי ועדת הקלפי את בחירתו האישית של הבוחר. משהושלם חלק זה, אשר נכון וראוי לחסותו מעיני אחרים, נדרש הבוחר לשלשל את הפתק, בצורה גלויה, לתוך תיבת הקלפי. חלק זה חייב להיעשות בצורה גלויה כדי להבטיח את טוהר הבחירות ולוודא שהבוחר שילשל רק פתק אחד לתיבת הקלפי ולא יותר.
- מטעם זה על תיבת הקלפי להיות גלויה כל העת לעיני חברי הוועדה והסתרתה מאחורי פרגוד בניגוד למקובל, עשוייה לפגוע בטוהר הבחירות ולאפשר הצבעות כפולות או למצער, לפתוח פתח לחשדות וטענות בדבר מעשים כאמור.
21. בנסיבות אלה, יש לאמץ גם את קביעת המפקח כי גם כאן, מדובר בפגם מהותי, אשר גם בו יש כדי לפסול את הבחירות.

בחירת חברי ועדת הביקורת

22. משקבעתי כי הצבת תיבת הקלפי מאחורי הפרגוד די בה כדי לפסול את הבחירות, הרי שמסקנה זו חלה, מטבע הדברים, אף על הבחירות לוועדת הביקורת.
23. משכך, לא מצאתי להידרש לשאלה אם קיום בחירות לוועדת הביקורת, אשר על פי התקנון חייבת למנות שלושה חברים, שעה שהוגשה מועמדותם של שני חברים בלבד, הינה חוקית, ואם ניתן היה לרפא פגם זה בבחירה מאוחרת של חבר שלישי – כפי שביקשה האגודה לעשות במקרה זה.
24. סוף דבר, אני מאמץ את המלצת החוקר וקובע כי בחירת ועד ההנהלה וועדת הביקורת נעשו תוך סטייה מהותית מן הדין. משכך, ובהתאם לסמכותי לפי תקנה 28ב(ג) לתקנות הנני פוסל את הבחירות ומורה לאגודה לקיים אסיפה כללית לבחירת ועד הנהלה וועדת ביקורת, זאת תוך 30 יום ממועד קבלת החלטה זו.

מירון הכהן, עו"ד
רשם האגודות השיתופיות

כ"ה אייר תשע"ט, 30 מאי 2019
המזכירות תעביר העתק החלטתי זו לצדדים